

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ

«ELM» şöbəsi
«Doktorantura» şöbəsi

ELMİ VƏ ELMİ-PEDAQOJİ
KADR HAZIRLIĞININ
HÜQUQİ ƏSASLARI

Hazırlayanlar:

Prof. Zahid Fərrux Məmmədov;

Dos. Həmid İnsaf oğlu Həmidov;

PhD. Mustafa Aslan oğlu Abbasbəyli

Bakı- 2016

Elmi və elmi-pedaqoji kadr hazırlığının hüquqi əsasları kitabı elmi-pedaqoji kadr hazırlığına dəstək verə biləcək məlumat vəsaitidir. Bu məlumat vəsaiti elmi-pedaqoji kadr hazırlığı üzrə qəbul olunmuş normativ –hüquqi aktların icrasında yaranmış suallara cavab verir. Kitabda - Doktorantura proqramına qəbul olmaq və kafedra üzrə dosent, professor elmi ad almaq istəyən iddiaçıların attestasiya işlərinin təhlil və qiymətləndirməsi prosesində ortaya çıxan biləcək suallara Azərbaycanda həyata keçirilən yüksək ixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması istiqamətində qəbul olunan Qanunları və normativ-hüquqi sənədləri rəhbər tutaraq cavablar verilir.

Ön söz

Azərbaycan Respublikasında yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması ali təhsilin ən yüksək səviyyəsi olan doktorantura yolu ilə həyata keçirilir və müvafiq elmi dərəcələrin (elm sahələri göstərilməklə, fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru) verilməsi ilə başa çatır.

Doktoranturada təhsil fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru proqramları üzrə həyata keçirilir.

Doktoranturaya qəbul olmaq istəyən şəxslərin ixtisas uyğunluğu qəbul komissiyası tərəfindən müəyyən edilir. Doktorant təhsil müddətində peşə biliklərinə dərinlən yiyələnməli, müstəqil elmi tədqiqat işi aparmaq vərdişləri əldə etməli, elmi tədqiqatlar aparmaq metodologiyasını mənimsəməli, fərdi iş planını tam yerinə yetirməli, ixtisas fənnindən (həmçinin ixtisas uyğunluğu nəzərə alınmaqla, digər fəndən), informatikadan və xarici dildən doktorluq imtahanlarını verməli, elmi tədqiqatlarının nəticələrini əks etdirən məqalələr dərc etdirməli, elmi tədqiqatlarının nəticələrini aprobasiya etdirməli və elmi tədqiqat işini uğurla bitirməlidir.

Doktoranturada fərdi iş planını yerinə yetirən və elmi tədqiqat işini bitirən şəxslər «Fəlsəfə doktoru» elmi dərəcəsi almaq üçün dissertasiya işinin müdafiəsinə buraxılırlar.

Əyani təhsil alan doktorantlar elmi rəhbərin razılığı ilə təhsil aldıkları ali təhsil müəssisəsi və elmi təşkilatda 0,5 ştat vahidi ilə müvafiq elmi və ya elmi-pedaqoji işlərə cəlb oluna bilərlər.

Dissertasiya müəllifin təkbaşına yazdığı və açıq müdafiə üçün irəli sürdüyü elmi müddəaların və nəticələrin məcmusunu əhatə edən elmi işdir. Dissertasiya daxili vəhdətə malik olmalı, müəllifin elmə şəxsən verdiyi töhfəni əks etdirməlidir.

Müəllif tərəfindən təklif olunmuş yeni nəticələr ciddi əsaslandırılmalı, mövcud faktlarla və elmi baxışlarla müqayisədə tənqidi qiymətləndirilməlidir. Tətbiqi əhəmiyyətə malik dissertasiyada müəllif tərəfindən alınmış elmi nəticələrin praktikada tətbiqi barədə məlumat, nəzəri əhəmiyyətə malik olan dissertasiyalarda isə elmi nəticələrin tətbiqi ilə əlaqədar tövsiyələr verilməlidir.

Dissertasiyaların əsas elmi nəticələri onun ilkin ekspertizasına qədər Azərbaycan Respublikasının elmi nəşrlərində və xarici ölkələrin nüfuzlu (beynəlxalq elmi ictimaiyyət tərəfindən birmənalı olaraq qəbul olunmuş elmi-praktiki) elmi nəşrlərində dərc olunmalıdır.

Dissertasiyanın əsas elmi nəticələrini əks etdirən dərc olunmuş işlərə, əlavə olaraq ixtiralar haqqında müəlliflik şəhadətnamələri, sənaye nümunələri və patentlər, ümumrespublika və beynəlxalq konfrans və simpoziumların

nəticələri üzrə dərc olunmuş məruzə və tezislər, elektronelmi nəşrlər də aiddir. Ümumrespublika konfrans və simpoziumlarının nəticələri üzrə dərc olunmuş məruzə və tezislərə, habelə elektron nəşrlərə dair tələblər Komissiya tərəfindən müəyyən edilir.

Dissertasiya işinin ilkin müzakirəsi əvvəlcə həmin işin yerinə yetirildiyi təşkilatın kafedrasında keçirilir.

Avtoreferatda dissertasiyanın əsas ideyaları və nəticələri şərh olunmalı, onun yenilik dərəcəsi və tədqiqatın nəticələrinin elmi və praktiki əhəmiyyəti, aparılan tədqiqatlarda müəllifin şəxsi töhfəsi göstərməlidir.

Kafedra üzrə professor elmi adı müsabiqə və ya təyinat üzrə kafedra müdiri və ya professor vəzifəsini tutan və ya rektor, prorektor (elmi və tədris işləri üzrə) təyin olunmuş və bu vəzifələrdə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, beş il ali pedaqoji iş stajı olan, yüksək metodiki və elmi səviyyədə mühazirələr oxumuş, müdafiədən sonra dərc olunmuş tədris-metodiki və elmi işləri olan dosent elmi adı almış elmlər doktorlarına verilir.

Kafedra üzrə dosent elmi adı kafedra müdiri və ya dosent vəzifəsinə seçilən və ya təyin edilən, yaxud rektor, prorektor (elmi və tədris işləri üzrə), dekan vəzifəsini tutan və həmin vəzifədə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, üç il ali pedaqoji iş stajı, müdafiədən sonra dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan fəlsəfədoktorlarına və ya elmlər doktorlarına verilir.

Ölkədə elmin vəziyyətinin ən önəmli göstəricilərindən biri də keyfiyyətli elmi nəşrlərin yayımıdır. Qloballaşma mühitində humanitar və ictimai elmlər sahəsində yeni vəzifələr müəyyənləşdirilir. Yeni elmi istiqamətlərin sayının artımına paralel elmi-periodik nəşrlərin sayında da yüksəliş müşahidə olunur və bu yüksəlişə cavab olaraq müəllif, resenzer və jurnal redaktorları qarşısında ciddi tələb və məsuliyyət qoyulur.

Elmi məqalənin IMRAD (Introduction – giriş, methods – metod, Results – nəticələr və discussion – müzakirə) sistemində hazırlanması gərəkdir. Azərbaycanda nəşr olunan elmi jurnallar qərbi jurnallarının nəşr siyasətinin əsası qəbul edilən IMRAD modelini yayım siyasətində tətbiq etməlidir. IMRAD modeli qoyulan suallara verilən doğru cavabdır. Beləliklə, jurnalın əsas məqsədi yeni biliyə əsaslanan bilikləri istehsal etmək olmalıdır.

Azərbaycan Respublikasında Tədris vəsaitlərinə nəşr hüququ (qrif) verilməsi Qaydalarını Azərbaycan Respublikasının təhsil nazirinin 17 dekabr tarixli, 927 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir. Tədris vəsaitləri (dərslük, dərs vəsaitləri, metodiki rəhbərlik və göstərişlərə) fənn kurikulumları (proqramları) əsasında hazırlanır.

Ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin kurikulumları isə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 23

aprel 2010-cu il tarixli 75 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş“Ali təhsil pilləsinin dövlət standartı və proqramı” əsasında hazırlanır.

I. Doktoranturların yaradılması və doktoranturaya qəbul qaydaları

Ümumi müddəalar

Azərbaycan Respublikasında yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması ali təhsilin ən yüksək səviyyəsi olan doktorantura (hərbi təhsil müəssisələrində adyunktura) yolu ilə həyata keçirilir və müvafiq elmi dərəcələrin (elm sahələri göstərilməklə, fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru) verilməsi ilə başa çatır.

Doktoranturada təhsilalma əyani (istehsalatdan ayrılmaqla) və qiyabi (istehsalatdan ayrılmamaqla) formalar üzrə həyata keçirilir.

Doktorantura təhsilini həyata keçirən ali təhsil müəssisələri və elmi təşkilatlar elmi və elmi-pedaqoji kadr hazırlığını dissertantlıq (dissertantura) yolu ilə də reallaşdırır.

Doktoranturada təhsil fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru proqramları üzrə həyata keçirilir.

Fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturada əyani təhsil müddəti 3 il, qiyabi 4 il, dissertantlıq yolu ilə 4 ildir.

Müstəsna hallarda bütün təhsil formaları üzrə təhsil müddəti uzadıla bilər.

Doktoranturada və dissertantlıq yolu ilə təhsilini başa çatdırmış məzunlara təhsil aldıkları müəssisənin müvafiq arayışı və imtahanların verilməsi haqqında vəsiqə verilir.

Doktoranturada təhsilalma əyani (istehsalatdan ayrılmaqla) və qiyabi (istehsalatdan ayrılmamaqla) formalar üzrə həyata keçirilir.

Fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturada əyani təhsil müddəti 3 il, qiyabi 4 il, dissertantlıq yolu ilə 4 ildir.

Elmlər doktoru proqramı üzrə doktoranturada əyani təhsil müddəti 4 il, qiyabi 5 il, dissertantlıq yolu ilə 5 ildir.

Müstəsna hallarda bütün təhsil formaları üzrə təhsil müddəti uzadıla bilər.

Fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturaya ali təhsili olan (ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsini bitirən, yaxud təhsili ona bərabər tutulan, tibbi təhsildə isə həkim və həkim-mütəxəssis) Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları müsabiqə əsasında qəbul olunurlar.

Doktoranturanın (keçmiş aspiranturanın) tam kursunu bitirən şəxs eyni ixtisas üzrə təkrarən doktoranturaya qəbul oluna bilməz.

1.1. Doktoranturaya qəbul

Doktoranturaya qəbul üçün aşağıdakı sənədlər təqdim edilir:

1. ərizə (doktoranturanın fəaliyyət göstərdiyi müəssisənin və yaxud təşkilatın rəhbərinin adına);
2. kadrların şəxsi-qeydiyyat vərəqi;
3. tərcümeyi-hal;
4. 2 ədəd fotosəkil (3x4 sm ölçüdə);
5. iş yerindən xasiyyətnamə;
6. iş stajı olanlar üçün əmək kitabçasından çıxarış;
7. çap olunmuş elmi işlərin siyahısı və ya seçilmiş ixtisas üzrə referat;
8. ali təhsil müəssisəsini bitirmək haqqında diplomun müvafiq qaydada təsdiq edilmiş surəti (xarici ölkələrdə təhsil almış Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün təhsil haqqında sənədlərin tanınması haqqında şəhadətnamə);
9. şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti.

Sənədlərin qəbulu üçün doktoranturanın fəaliyyət göstərdiyi ali təhsil müəssisəsinin və elmi təşkilatın rəhbərinin sədrliyi ilə qəbul komissiyası yaradılır. Qəbul komissiyası fakültə, kafedra, şöbə, bölmə, laboratoriya rəhbərlərindən, aparıcı əməkdaşlardan və bir qayda olaraq, doktorantların nəzərdə tutulan rəhbərlərindən təşkil olunmalıdır.

Doktoranturaya qəbul olmaq istəyən şəxslərin ixtisas uyğunluğu qəbul komissiyası tərəfindən müəyyən edilir.

Doktoranturaya qəbul olmaq istəyən şəxslə nəzərdə tutulan elmi rəhbər müsahibə keçirir və rəhbərliyi həyata keçirmək barədə razılıq və ya imtina qərarını yazılı surətdə qəbul komissiyasına təqdim edir. İmtina olunduğu halda digər elmi rəhbər təklif edilir.

Qəbul komissiyası nəzərdə tutulan rəhbərin rəyi və təqdim edilən digər sənədlər əsasında imtahanlara buraxılmaq haqqında qərar qəbul edir və bu barədə bir həftədən gec olmayaraq iddiaçıya bildiriş göndərir. Bildiriş doktoranturanın fəaliyyət göstərdiyi ali təhsil müəssisəsi və elmi təşkilat rəhbərləri tərəfindən imzalanır və bu bildiriş iş yerindən məzuniyyət almaq hüququ verir.

Doktoranturaya qəbul olmaq istəyənlər ixtisas fənnindən, xarici dildən (rus dili istisna olmaqla, seçim sərbəst və ya ixtisasa uyğun olmalıdır) və fəlsəfədən ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsi üçün qüvvədə olan tədris proqramları həcmində qəbul imtahanları verirlər.

Qəbul imtahanlarını keçirmək məqsədi ilə ali təhsil müəssisələrində və elmi təşkilatlarda müvafiq fənlər üzrə imtahan komissiyaları yaradılır.

İxtisas fənnindən qəbul imtahanını doktoranturanın fəaliyyət göstərdiyi ali təhsil müəssisəsinin və elmi təşkilatın rəhbəri tərəfindən yaradılan komissiya həyata keçirir.

Komissiyanın tərkibində müvafiq ixtisas üzrə ən azı iki elmlər doktoru və ya professor olmalıdır. Nəzərdə tutulan rəhbərlər də komissiyanın üzvü ola bilərlər. Komissiyanın sədri ali təhsil müəssisəsinin və elmi təşkilatın rəhbəri, yaxud elmi işlər üzrə müavini təyin edilir. Müstəsna hallarda, bəzi ixtisaslar üzrə elmlər doktorları və professorlar olmadıqda, komissiyanın tərkibinə fəlsəfə doktorları (elmlər namizədləri), dosentlər, xarici dil üzrə isə elmi (alimlik) dərəcəsi olmayan təcrübəli mütəxəssislər daxil edilə bilər.

Bərabər ballar toplandığı halda, müsabiqədə ixtisas fənnindən daha yüksək qiymət alan və çap edilmiş elmi əsərləri olan şəxslərə üstünlük verilir.

Ali təhsil müəssisələrində və ya elmi təşkilatlarda yaradılmış qəbul komissiyaları imtahanların nəticələri əsasında müvafiq qərar qəbul edirlər.

1.2. Dissertasiya mövzuları və elmi rəhbərlər haqqında qərar

Ali təhsil müəssisələri və elmi təşkilatların elmi şuraları doktorantların dissertasiya mövzularını və elmi rəhbərlərini onların qəbul komissiyaları tərəfindən doktoranturaya qəbul olunmaları haqqında qərar qəbul etdikləri gündən 1 aydan gec olmamaq şərtilə təsdiq edir.

Doktoranturaya qəbul haqqında qərarın (əmrin) surəti doktoranturaya istehsalatdan ayrılmaqla qəbul olunmuş şəxs ilə işə götürən arasında olan əmək müqaviləsinə xitam vermək üçün əsasdır.

Doktoranturaya istehsalatdan ayrılmaqla qəbul olunan şəxslərin əmək kitabçası doktoranturaya qəbul olunduğu müəssisəyə və ya elmi təşkilata təqdim edilir.

Doktoranturaya qəbul haqqında qərar (əmrə) doktorantın dissertasiyanın mövzusu, təhsil müddəti və rəhbəri (rəhbərləri) göstərilir və onlara bu haqda məlumat verilir. Bir qayda olaraq, doktorantın elmi rəhbəri elmlər doktoru və ya professor olur.

Doktorantların bir ali təhsil müəssisəsindən, elmi təşkilatdan başqasına, həmçinin əyani təhsildən qiyabiyə və əksinə keçirilməsi ali təhsil müəssisəsi və elmi təşkilatın elmi şuralarının

qərarı ilə həmin müəssisə və təşkilatların fəaliyyətini tənzimləyən Nizamnaməyə (Əsasnaməyə) uyğun olaraq həyata keçirilir.

1.3. Doktorant təhsil müddətində hansı işləri görməli:

Doktorant təhsil müddətində:

1. peşə biliklərinə dərinlən yiyələnməli;
2. müstəqil elmi tədqiqat işi aparmaq vərdişləri əldə etməli;
3. elmi tədqiqatlar aparmaq metodologiyasını mənimsəməli;
4. fərdi iş planını tam yerinə yetirməli;
5. ixtisas fənnindən (həmçinin ixtisas uyğunluğu nəzərə alınmaqla, digər fəndən), informatikadan və xarici dildən doktorluq imtahanlarını verməli;
6. elmi tədqiqatlarının nəticələrini əks etdirən məqalələr dərc etdirməli;
7. elmi tədqiqatlarının nəticələrini aprobasiya etdirməli;
8. elmi tədqiqat işini bitirməlidir.

Doktorant fərdi iş planının yerinə yetirilməsi barədə vaxtaşırı şöbə, bölmə, kafedra, laboratoriya iclaslarında hesabat verir.

Doktorantlar dissertasiya mövzusu üzrə tədqiqat işi aparmaq üçün ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların elmi işçiləri ilə bərabər kitabxanadan, laboratoriyadan, mövcud avadanlıqlardan istifadə etmək, ezamiyyətlərə, o cümlədən, xarici ölkələrə getmək, ekspedisiyalarda iştirak etmək hüququna malikdirlər.

1.4. Doktorantların attestasiyası

Doktorantlar ildə bir dəfədən az olmamaq şətilə, ali təhsil müəssisələri və elmi təşkilatlar tərəfindən təsdiq olunmuş attestasiya haqqında əsasnamələrə uyğun olaraq, attestasiyadan keçməlidirlər. Attestasiyanın keçirilmə müddəti ali təhsil müəssisəsi və elmi təşkilatların rəhbərləri tərəfindən müəyən edilir. Doktorantın növbəti tədris ilində təhsilini davam etdirməsi attestasiyanın nəticəsinə əsasən müəyən edilir.

Doktoranturada fərdi iş planını yerinə yetirən və elmi tədqiqat işini bitirən şəxslər «Fəlsəfə doktoru» elmi dərəcəsi almaq üçün dissertasiya işinin müdafiəsinə buraxılırlar.

Ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların rəhbərləri doktorantlara fərdi iş planının yerinə yetirilməsində, zəruri

avadanlığın, həmçinin elmi tədqiqat işinin mövzusu ilə bağlı materialların əldə edilməsində yardım göstərməlidirlər.

1.5. Doktorantların mükafatlandırılması və elmi-pedaqoji işlərə cəlb olunması

Dövlət hesabına əyani təhsil alan doktorantlara qanunvericiliklə müəyyən olunmuş məbləğdə təqaüd ödənilir və hər il məzuniyyət verilir. Fərdi iş planını müvəffəqiyyətlə yerinə yetirən doktorantlara müxtəlif adlı təqaüdlər və ya ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların daxili imkanları hesabına əlavə ödənişlər təyin oluna bilər.

Əyani təhsil alan doktorantlar elmi rəhbərin razılığı ilə təhsil aldıkları ali təhsil müəssisəsi və elmi təşkilatda 0,5 ştat vahidi ilə müvafiq elmi və ya elmi-pedaqoji işlərə cəlb oluna bilərlər.

1.6. Elmlər doktoru hazırlığı üzrə doktorantura

Elmlər doktoru proqramı üzrə doktoranturaya seçdikləri sahədə elmi və ya elmi-pedaqoji nailiyyəti olan, fundamental tədqiqatları yüksək səviyyədə aparmağa qadir və “Fəlsəfə

doktoru” (elmlər namizədi) elmi (alimlik) dərəcəsi olan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları qəbul edilirlər.

Doktoranturaya qəbul üçün aşağıdakı sənədlər təqdim edilir:

1. ərizə (doktoranturanın fəaliyyət göstərdiyi müəssisənin və yaxud təşkilatın rəhbərinin adına);

2. kadrların şəxsi-qeydiyyat vərəqi;

3. tərcümeyi-hal;

4. 2 ədəd fotosəkil (3x4 sm ölçüdə);

5. iş yerindən xasiyyətnamə;

6. əmək kitabçasından çıxarış;

7. çap olunmuş elmi işlərin siyahısı;

8. «Fəlsəfə doktoru» və ya «Elmlər namizədi» elmi (alimlik) dərəcəsi diplomunun müvafiq qaydada təsdiq edilmiş surəti;

9. ali təhsil müəssisəsini bitirmək haqqında diplomun müvafiq qaydada təsdiq edilmiş surəti (xarici ölkələrdə təhsil almış Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün təhsil haqqında sənədlərinin tanınması haqqında şəhadətnamə);

10. şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti.

Ali təhsil müəssisəsinin, elmi təşkilatın elmi şurası «Elmlər doktoru» elmi dərəcəsinə iddiaçı haqqında müvafiq şöbə, bölmə, kafedra və ya laboratoriyanın təqdimatı əsasında doktoranturaya qəbul, dissertasiyanın mövzusu, fərdi iş planı və elmi məsləhətçisi (məsləhətçilər) haqqında qərar qəbul edir. Həmin

qərar ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların fəaliyyətini tənzimləyən Nizamnaməyə (Əsasnaməyə) uyğun olaraq rəsmiləşdirilir.

Zəruri hallarda doktorantlar aparıcı elmi mərkəzlərə (o cümlədən, xaricdə yerləşən) ezam oluna bilərlər. Ezamiyyət xərcləri qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada ödənilir.

Doktorantlar hər il ali təhsil müəssisəsi və elmi təşkilatın elmi şurasına fərdi iş planının yerinə yetirilməsi haqqında hesabat verir və həmin hesabat əsasında onun doktoranturada təhsilini davam etdirməsi barədə qərar qəbul olunur.

Doktorant təhsil müddəti ərzində dissertasiya işini başa çatdırmalı, aprobasiyasını keçirməli və müəyyən olunmuş qaydada onu müdafiəyə təqdim etməlidir.

Dövlət hesabına əyani təhsil alan doktorantlara qanunvericiliklə müəyyən olunmuş məbləğdə təqaüd ödənilir və hər il məzuniyyət verilir.

1.7. Doktoranturada elmi və elmi-pedaqoji kadrların məqsədli hazırlığı

Doktoranturada yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların məqsədli hazırlığı ali təhsil müəssisələri, elmi və digər təşkilatların təqdimatı ilə onların tabe olduqları müvafiq qurumların sifarişləri əsasında həyata keçirilir.

Doktoranturada yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların məqsədli hazırlığı ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların doktoranturaya ümumi qəbul qaydalarına müvafiq həyata keçirilir. Məqsədli yerlər doktoranturaya qəbul planında əksolunur.

«Fəlsəfə doktoru» və «Elmlər doktoru» elmi dərəcələri üzrə doktoranturada təhsil alan şəxslərin hüquq və vəzifələri doktoranturada yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların məqsədli hazırlığına şamil edilir.

1.8. Dissertantlıq yolu ilə yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması

Dissertantlıq yolu ilə yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması ali təhsil müəssisələrində, elmi və digər təşkilatlarda çalışan mütəxəssislərin istehsalatdan ayrılmamaqla elmi dərəcənin alınması üçün təhkim olunmaqla dissertasiya işinin yerinə yetirilməsini təmin edir.

Dissertantlıq yolu ilə “Fəlsəfə doktoru” elmi dərəcəsi almaq hüququna ali təhsilli (ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsini bitirən, yaxud təhsili ona bərabər tutulan, tibbi təhsildə isə həkim və həkim-mütəxəssis), müvafiq tədqiqat sahəsində müəyyən müvəffəqiyyətləri olan ali təhsil müəssisələrinin, elmi və digər təşkilatların elmi və elmi-pedaqoji kadrları malikdirlər. «Elmlər doktoru» elmi dərəcəsinin dissertantlıq yolu ilə alınması üçün «Fəlsəfə doktoru» (elmlər namizədi) elmi dərəcəsinin olması əsas şərtidir.

Dissertantlıq yolu ilə təhsil müddətini başa vuran şəxslər eyni ixtisas üzrə təkrar dissertant olmaq hüququna malik deyillər.

Doktoranturada tam təhsil müddətini başa vurmuş şəxslər eyni ixtisas üzrə dissertantlıq yolu ilə təhsil almaq hüququna malik deyillər.

Dissertant kimi təhkim olunmaq istəyən şəxslər, bir qayda olaraq, elmi və elmi-pedaqoji iş stajına malik olmalıdırlar. Dissertantlıq yolu ilə təhsil almaq üçün aşağıdakı sənədlər təqdim edilir:

1. ərizə (dissertantura təhsilini həyata keçirən müəssisənin və yaxud təşkilatın rəhbərinin adına);

2. kadrların şəxsi-qeydiyyat vərəqi;

3. tərcümeyi-hal;

4. 2 ədəd fotosəkil (3x4 sm ölçüdə);

5. iş yerindən xasiyyətnamə;

6. əmək kitabçasından çıxarış;

7. çap olunmuş elmi işlərin siyahısı və ya seçilmiş ixtisas üzrə referat (fəlsəfə doktoru hazırlığı üzrə);

8. ali təhsil müəssisəsini bitirmək haqqında diplomun müvafiq qaydada təsdiq edilmiş surəti (xarici ölkələrdə təhsil almış Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün təhsil haqqında sənədlərinin tanınması haqqında şəhadətnamə);

9. «Elmlər doktoru» elmi dərəcəsi iddiaçısı üçün fəlsəfə doktoru (elmlər namizədi) diplomunun müvafiq qaydada təsdiq edilmiş surəti;

10. çap olunmuş elmi əsərlərin siyahısı (elmlər doktoru hazırlığı üzrə);

11. şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti.

Ali təhsil müəssisəsinin və elmi təşkilatın elmi şurası müvafiq şöbə, bölmə, kafedra və ya laboratoriyanın təqdimatı əsasında iddiaçının dissertant təhkim olunması, onun dissertasiya mövzusu, fərdi iş planı və elmirəhbəri (məsləhətçisi) haqqında qərar qəbul edir. Elmi şuranın qərarı əsasında ali təhsil müəssisəsi və ya elmi təşkilatın rəhbəri iddiaçının təhkim olunması haqqında əmr verir.

«Fəlsəfə doktoru» və «Elmlər doktoru» elmidərəcəsi üzrə doktoranturada təhsilalan şəxslərin hüquq və vəzifələri dissertantlıq yolu ilə təhsilalan şəxslərə (doktorantlara) də şamil edilir.

«Fəlsəfə doktoru» elmi dərəcəsi üzrə dissertantlıq yolu ilə təhsilalan şəxslər müəyyən olunmuş qaydada ixtisas fənnindən, fəlsəfə, informatikavə xarici dildən, həmçinin ixtisas uyğunluğu nəzərə alınmaqla, digər fəndəndə doktorluqimtahanları verirlər.

Dissertantlıq yolu ilə təhsil alan hər bir şəxsin elmi rəhbərlərinə və məsləhətçilərinə qanunvericiliklə müəyyənedilmiş qaydada əməkhaqqı ödənilir.

Dissertasiya işini tamamlamaq məqsədi ilə fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru proqramları üzrə dissertant təhkim olunmuş şəxslərə elmi Şuranın qərarına əsasən iş yerindən qanunvericilikdə müəyyənedilmiş müddətə yaradıcılıq məzuniyyəti verilir.

II. Elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsi qaydaları

Dissertasiya müəllifin təkbaşına yazdığı və açıq müdafiə üçün irəli sürdüyü elmi müddəaların və nəticələrin məcmusunu əhatə edən elmi işdir. Dissertasiya daxili vəhdətə malik olmalı, müəllifin elmə şəxsən verdiyi töhfəni əks etdirməlidir.

Müəllif tərəfindən təklif olunmuş yeni nəticələr ciddi əsaslandırılmalı, mövcud faktlarla və elmi baxışlarla müqayisədə tənqidi qiymətləndirilməlidir. Tətbiqi əhəmiyyətə malik dissertasiyada müəllif tərəfindən alınmış elmi nəticələrin praktikada tətbiqi barədə məlumat, nəzəri əhəmiyyətə malik olan dissertasiyalarda isə elmi nəticələrin tətbiqi ilə əlaqədar tövsiyələr verilməlidir.

2.1. Elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş elmlər doktoru dissertasiya işlərinə qoyulan tələblər

Elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş elmlər doktoru dissertasiyası iddiaçının müstəqil elmi işi olaraq aşağıdakı tələblərdən birinə cavab verməlidir:

1. İddiaçının apardığı elmi tədqiqatlar və araşdırmalar mühüm sosial-mədəni və ya iqtisadi əhəmiyyət kəsb edən yeni və böyük elmi problemin həllini təmin edir;

2. Dissertasiya işində müvafiq elmi sahənin perspektiv inkişafı üçün böyük nailiyyət hesab edilə bilən yeni nəzəri müddəalar işlənib hazırlanır;

3. elmi-texniki tərəqqini sürətləndirməyə əhəmiyyətli töhfə verən, elmi cəhətdən əsaslandırılmış iqtisadi, texniki və texnoloji işləmələr həll olunur;

4. İddiaçı fəlsəfə doktoru dissertasiyasının müdafiəsinə çıxardığı elmi müddəaları və nəticələri elmlər doktoru dissertasiyasının müdafiəsinə çıxara bilməz.

2.2. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş dissertasiya işlərinə qoyulan tələblər

Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş dissertasiya iddiaçının müstəqil elmi işi olaraq aşağıdakı tələblərdən birinə cavab verməlidir:

1. Dissertasiyada müvafiq elm sahəsi üçün böyük əhəmiyyət kəsb edən hər hansı məsələnin yeni həlli təklif olunur;

2. Böyük tətbiqi əhəmiyyəti olan iqtisadi, texniki və texnoloji işləmələrin təkmilləşdirilmiş elmi şərhı verilir.

2.3. Dissertasiyaların əsas elmi nəticələrinin nəşri

Dissertasiyaların əsas elmi nəticələri onun ilkin ekspertizasına qədər Azərbaycan Respublikasının elmi nəşrlərində və xarici ölkələrin nüfuzlu (beynəlxalq elmi ictimaiyyət tərəfindən birmənalı olaraq qəbul olunmuş elmi-praktiki) elmi nəşrlərində dərc olunmalıdır.

İddiaçıların fəlsəfə doktoru dissertasiyalarının nəticələrinə dair ən azı beş, o cümlədən xarici ölkələrdə nəşr olunan nüfuzlu jurnallarda bir, elmlər doktoru dissertasiyalarının nəticələrinə dair isə ən azı iyirmi, o cümlədən xarici ölkələrdə nəşr olunan nüfuzlu jurnallarda humanitar və ictimai elmlər üzrə üç, təbiət elmləri üzrə isə altı məqaləsi dərc edilməlidir. Elmlər doktoru dissertasiyalarının müdafiəsi üçün iddiaçıların ümumiləşdirici işlərinin, humanitar və ictimai elmlər üzrə isə monoqrafiyanın olması zəruridir.

Dissertasiyanın əsas elmi nəticələrini əks etdirən dərc olunmuş işlərə, əlavə olaraq ixtiralar haqqında müəlliflik şəhadətnamələri, sənaye nümunələri və patentlər, ümumrespublika və beynəlxalq konfrans və simpoziumların nəticələri üzrə dərc olunmuş məruzə və tezislər, elektronelmi nəşrlər də aiddir. Ümumrespublika konfrans və simpoziumlarının

nəticələri üzrə dərc olunmuş məruzə və tezislərə, habelə elektron nəşrlərə dair tələblər Komissiya tərəfindən müəyyən edilir.

2.4. Dissertasiya işinin ilkin müzakirəsi

Dissertasiyanın müdafiəsi elmi müzakirə xarakteri daşmalı, yüksək tələbkarlıq, prinsipiallıq və elmi etikaya riayət edilməsi şəraitində keçirilməlidir. Dissertasiyada olan bütün nəticələrin, elmi və praktiki xarakterli təkliflərin dürüstlüyü və əsaslandırılması hərtərəfli müzakirə edilməlidir. Dissertasiyanın müdafiəsi, bir qayda olaraq, Azərbaycan dilində keçirilir.

Dissertasiya şurasının yekun rəyində dissertasiyanın müəllif tərəfindən alınmış mühüm elmi nəticələri göstərilir, onların dürüstlüyü, yeniliyi, nəzəriyyə və praktika üçün əhəmiyyəti qiymətləndirilir, dissertasiyanın nəticələrinin istifadəsi haqqında tövsiyələr verilir və onun bu Əsasnamənin 7-ci və ya 8-ci bəndlərinin hansı tələblərinə uyğun olaraq qiymətləndirildiyi əks etdirilir.

Dissertasiya işinin ilkin müzakirəsi əvvəlcə həmin işin yerinə yetirildiyi təşkilatın kafedrasında keçirilir. Dissertasiya işi bir neçə təşkilatda və ya bir təşkilatın bir neçə kafedrasında yerinə yetirildiyi hallarda onun ilkin müzakirəsi onların hər

birində və ya onların genişləndirilmiş birgə iclaslarında keçirilməlidir.

İlkin müzakirədən keçirilərək dissertasiya şurasına təqdim edilmiş dissertasiyalar şura rəhbərliyinin tövsiyəsi ilə şuranın fəaliyyət göstərdiyi təşkilatda yaradılan elmi seminara göndərilir.

Aprobasiya zamanı elmlər doktoru dissertasiyaları üzrə üç (elmlər doktoru), fəlsəfə doktoru dissertasiyaları üzrə iki (bir elmlər doktoru və bir fəlsəfə doktoru, müstəsna hallarda, iki fəlsəfə doktoru) rəyçinin olması zəruridir. Rəylər yazılı şəkildə təqdim edilir. Aprobasiyanın nəticəsi olaraq dissertasiyaya dair ümumi rəy verilməlidir. Rəydə dissertasiyada şərh olunan elmi nəticələrin alınmasında müəllifin konkret şəxsi iştirakı, tədqiqatın nəticələrinin dürüstlük dərəcəsi, onların yeniliyi və elmi-praktik əhəmiyyəti, dissertasiyanın müvafiq ixtisasa uyğun gəlməsi, müəllifin dərc olunmuş işlərində dissertasiya materiallarının əks etdirilməsi dərəcəsi göstərilməlidir. Rəy şuraya protokolla birlikdə təqdim edilir.

Yerinə yetirildiyi təşkilatda aprobasiyadan keçirilmiş dissertasiyalar altı ay ərzində müdafiənin təşkili üçün dissertasiya şurasına və ya Komissiyaya təqdim edilmədikdə yalnız yenidən müzakirədən keçirildikdən sonra qəbul oluna bilər.

Dissertasiya şurasında ilkin müzakirələrin nəticəsi olaraq mənfi rəylər və qərarlar verildikdə belə, iddiaçının tələbinə əsasən şura dissertasiyanı müdafiəyə qəbul edə bilər.

Dissertasiya işinin müzakirəsi üzrə iclası sədr tərəfindən aparılır. İclasın açılışından sonra sədr dissertasiya işinin müzakirəsinə dair məlumat verir, dissertasiyanın mövzunu, rezentlərin adlarını elan edir. İddiaçının təqdim etdiyi sənədlər və onların müəyyən edilmiş tələblərə uyğunluğu haqqında çıxış etmək üçün sözü elmi katibə verir.

İddiaçı dissertasiyanın mahiyyətini və əsas müddəalarını şərh edir. Sonra ona yazılı və şifahi formada suallar verilir. İddiaçının cavablarından sonra söz elmi rəhbərə və ya elmi məsləhətçiyə verilir.

Bundan sonra resenent çıxış edir. Onların hər birinin çıxışından sonra resenentlərin iradlarına cavab vermək üçün iddiaçıya söz verilir. Bundan sonra müzakirədə iştirak edənlər müzakirələrə qatılmaq hüququna malikdirlər. Müzakirələrin sonunda iddiaçıya yekun sözü verilir.

İddiaçının yekun sözündən sonra sənədlərin Dissertasiya şurasına təqdim edilmək məsələsi səsvermə keçirilir. Kafedranın Qərarı səsvermə hüququ olan kafedra üzvlərinin ən azı üçdə ikisi səs verdikdə müsbət sayılır.

2.5. Dissertasiya işinə rəy

Dissertasiya işinin yerinə yetirildiyi və ya iddiaçının təhkim olduğu elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisə (birlik, təşkilat) və ali təhsil müəssisəsi dissertasiyanın ilkin ekspertizasını keçirir və dissertasiya haqqında rəy verir. Rəydə dissertasiyada şərh olunan elmi nəticələrin alınmasında müəllifin konkret şəxsi iştirakı, tədqiqat nəticələrinin dürüstlük dərəcəsi, onların yeniliyi və elmi-praktiki əhəmiyyəti, dissertasiyanın müvafiq ixtisasa uyğun gəlməsi, müəllif tərəfindən dərc olunmuş işlərdə dissertasiya materiallarının əks etdirilməsi dərəcəsi göstərilməlidir.

Opponent dissertasiyanı və onun mövzusu üzrə dərc olunmuş elmi işləri araşdıraraq dissertasiya şurasına yazılı rəy təqdim edir. Həmin rəydə seçilmiş mövzunun aktuallığı, nəticələrin yeniliyi və dissertasiyanın bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş tələblərə cavab verməsi öz əksini tapmalıdır.

2.6. Dissertasiyaların tərtibi qaydaları

1. Dissertasiyanın strukturu:
2. üz vərəqi
3. mündəricat
4. ixtisarlara siyahısı (dissertasiyada varsa)
5. giriş
6. əsas hissə (dissertasiyanın məzmunu)
7. nəticə
8. istifadə edilmiş ədəbiyyat
9. əlavələr

Dissertasiya çap olunarkən qeyd olunan ardıcillıq gözlənilməlidir. Kompüterdə dissertasiyaların mətni Times New Roman -14 şrifləri ilə çap olunmalıdır. Dissertasiyanın mətni boş sahələrin göstərilən ölçüləri gözlənilməklə çap edilir: sol boş sahə – 30 mm, sağ – 10 mm, yuxarı və aşağı –20 mm (yuxarı və sonuncu sətirə qədər). Elmlər doktoru dissertasiyasının həcmi 200-250 səhifə, fəlsəfə doktoru dissertasiyasının həcmi 100-150 səhifə (şəkillər, cədvəllər, qrafiklər, əlavələr və ədəbiyyat siyahısı istisna olmaqla) olmalıdır. Humanitar elmlər üzrə dissertasiyanın həcmi 20-30% artıq ola bilər.

2.7. Dissertasiyasının avtoreferatı

Avtoreferatda dissertasiyanın əsas ideyaları və nəticələri şərh olunmalı, onun yenilik dərəcəsi və tədqiqatın nəticələrinin elmi və praktiki əhəmiyyəti, aparılan tədqiqatlarda müəllifin şəxsi töhfəsi göstərilməlidir.

Elmlər doktoru dissertasiyasının avtoreferatı iki çap vərəqi (32 səhifə), fəlsəfə doktoru dissertasiyasının avtoreferatı isə bir çap vərəqi (16 səhifə) həcmində (əsərlərin siyahısı və xülasələr istisna olmaqla), mətni A5 formatda (210x148 mm) boş sahələrin ölçüləri gözlənilməklə çap edilir: sol, sağ, yuxarı – 15 mm, aşağı boş sahə – 20 mm; sətirlərarası interval – 1, şriftin ölçüsü – 11 olmalıdır. Avtoreferatın çapı zamanı “Dissertasiyaların tərtibi qaydaları”nda nəzərdə tutulmuş şriftlərdən istifadə olunmalıdır.

2.8. Dissertasiya şuralarının tərkibi

Dissertasiya şuraları elmi və elmi-pedaqoji kadrların attestasiyası sisteminin əsasını təşkil edir. Dissertasiya şurasının sədri elmin müvafiq sahələri üzrə böyük nüfuz qazanmış, öz elmi məktəbi olan, bir qayda olaraq dissertasiya şurasının fəaliyyət göstərdiyi təşkilatda işləyən (əsas iş yeri) mütəxəssis təyin edilir.

Dissertasiya şuralarının tərkibinə fəal elmi və ya elmi-pedaqoji iş aparan, elmi kadrların hazırlanmasında fəal iştirak edən nüfuzlu alimlər daxil edilirlər.

Dissertasiya şurasının elmi katibi – ixtisası dissertasiya şurasına verilmiş ixtisaslardan birinə uyğun olan, dissertasiya şurasının fəaliyyət göstərdiyi təşkilatda işləyən (əsas iş yeri) mütəxəssis təyin olunur.

2.9. Elmi dərəcə iddiaçısının dissertasiya şurasına təqdim etməli olduğu sənədlərin siyahısı

1. İddiaçının ərizəsi;
2. İş yerində təsdiq olunmuş, üzərində fotosəkil olan kadrların şəxsi uçot vərəqi - 1 nüsxə;
3. Dissertasiya mövzusunun və elmi rəhbərin (məsləhətçinin) təsdiq olunması haqqında protokoldan çıxarış – 2 nüsxə; Dissertasiya mövzusunun müvafiq elm sahəsi üzrə problem şurasında qeyd alınması haqqında protokoldan çıxarış – 2 nüsxə;
4. Doktorluq imtahanlarının verilməsi haqqında vəsiqə – 2 nüsxə;
 - 4.1. Fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru elmi dərəcəsi iddiaçısının dissertasiyasının profili üzrə ali təhsili olmadıqda həmin elm sahəsinin ümumelmi əsaslarından əlavə doktorluq imtahanının verilməsi haqqında vəsiqə- 2 nüsxə;
 - 4.2. Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi iddiaçısının pedaqoji stajı haqqında arayış – 2 nüsxə;
5. Dissertasiyanın cildlənmiş nüsxələri – zəruri sayda;
6. Avtoreferatın əlyazması (dissertasiyanın bütün nüsxələrinin titul vərəqini (Əlavə 1.5) və avtoreferatın əlyazmasının üz qabığını (Əlavə 1.7) iddiaçı imzalayır);

7. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi iddiaçıları üçün ali təhsil haqqında diplomun (xaricdə, o cümlədən MDB ölkələrində təhsil almış şəxslər üçün əlavə olaraq, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyindən verilmiş ekvivalentlik haqqında şəhadətnamənin) təsdiq edilmiş surəti – 2 nüsxə; Elmlər doktoru elmi dərəcəsinə iddia edən şəxslər üçün fəlsəfə doktoru diplomunun (elmi dərəcəsinə xaricdə, o cümlədən MDB ölkələrində almış şəxslər üçün əlavə olaraq, Komissiya tərəfindən verilmiş ekvivalentlik haqqında sənədin - diplomun) təsdiq edilmiş surəti – 2 nüsxə;

8. Dissertasiya işinin yerinə yetirildiyi və ya iddiaçının təhkim olunduğu təşkilatın rəyi və həmin rəyin qəbul olunduğu iclasın protokolu - 2 nüsxə; Rəyçilərin yazılı rəyləri (hər birindən iki nüsxə) və dissertasiya işinin ilkin müzakirəsinin gedişinin videoçəkilişi yazılmış kompakt disklər; Rəy kafedra (laboratoriya, bölmə, şöbə) iclasının və ya seminarın protokolundan çıxarış şəklində tərtib edilir, təşkilat rəhbəri tərəfindən təsdiq olunur və ona təşkilatın möhürü vurulur.

Protokol iclasın sədri və katibi tərəfindən imzalanır, onların imzası təşkilatın elmi katibi tərəfindən müvafiq qaydada təsdiq olunur;

9. İddiaçının elmi-pedaqoji və istehsalat fəaliyyəti haqqında xasiyyətnamə - 1 nüsxə; Xasiyyətnamə əsas iş yerindən

verilir, təşkilatın (müəssisənin) rəhbəri tərəfindən imzalanır, gerbli möhürlə təsdiqlənib, tarix qoyulur;

10. Elmi rəhbərin (məsləhətçinin) rəyi – 2 nüsxə;

11. Dissertasiyanın mövzusunə dair dərc olunmuş elmi və tədris metodiki işlərin siyahısı (Əlavə 1.18), onların surətləri və electron variantı (monoqrafiya özü təqdim olunur). Monoqrafiya və kitablar ayrıca qovluqda təqdim edilir;

12. Şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti.

2.10. Elmi dərəcələr verilməsinə dair attestasiya işinin birinci nüsxəsində Ali Attestasiya Komissiyasına təqdim edilməli olan sənədlərin (Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında AAK rəyasət heyətinin 2011-ci il 04 mart tarixli (protokol № 05-R) və 2012-ci il 04 may tarixli (protokol № 07-R) qərarları ilə edilmiş əlavə və dəyişikliklərlə)

S İ Y A H I S I

1. Təşkilatın blankında yazılan və müdafiə şurasının sədri tərəfindən imzalanan qoşma məktub;

2. İş yerində təsdiq olunmuş, üzərində fotosəkil olan kadrların şəxsi uçot vərəqi – 1 nüsxə;

3. Elmi dərəcə verilməsi haqqında arayış (Əlavə 1.13, yaxud Əlavə 1.14) – 2 nüsxə;

4. Dissertasiyanın mövzusunun və elmi rəhbərin (məsləhətçinin) təsdiq olunması haqqında protokoldan çıxarış – 1 nüsxə;

5. Dissertasiyanın mövzusunun müvafiq elm sahəsi üzrə problem şurasında qeydə alınması haqqında protokoldan çıxarış – 1 nüsxə;

6. Doktorluq imtahanlarının verilməsi haqqında vəsiqə (fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi iddiaçıları üçün) – 1 nüsxə;

7. Fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru (fəlsəfə doktoru dissertasiyasının müdafiə olunduğu elm sahəsi ilə eyni olmadıqda) elmi dərəcəsi iddiaçısının dissertasiyanın profili üzrə

ali təhsili olmadıqda həmin elm sahəsinin ümumelmi əsaslarından əlavə doktorluq imtahanının verilməsi haqqında vəsiqə – 1 nüsxə;

8. Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi iddiaçısının pedaqoji stajı haqqında arayış – 1 nüsxə;

9. Dissertasiya şurası iclasının onun sədri və elmi katibi tərəfindən imzalanmış stenoqramının birinci nüsxəsi. Burada AAK-ın əmri ilə təsdiq edilmiş, həmçinin şuranın tərkibinə əlavə daxil edilmiş şura üzvlərindən müdafiədə iştirak edənlər adbaad sadalanır, iştirak etməyənlərin iştirak

etməməsinin səbəbi qeyd edilir, iclasın başlanıb, qurtardığı vaxt göstərilir. Stenoqrama rəsmi opponentlərin rəyləri, aparıcı təşkilatın rəyi və həmin rəyin qəbul edildiyi iclasın protokolu əlavə olunur;

10. Elmi rəhbərin (məsləhətçinin) rəyi – 1 nüsxə;

11. Avtoreferata verilən rəylər;

12. Dissertasiya işinin yerinə yetirildiyi və ya iddiaçının təhkim olunduğu təşkilatın rəyi (1 nüsxə), həmin rəyin qəbul edildiyi iclasın protokolu (1 nüsxə), rəyçilərin yazılı rəyləri (hər birindən 1 nüsxə) və dissertasiya işinin ilkin müzakirəsinin gedişinin videoçəkilişi yazılmış kompakt disklər; Təşkilatın rəyi kafedra (laboratoriya, bölmə, şöbə) iclasının və ya seminarın protokolundan çıxarış şəklində tərtib edilir, təşkilatın rəhbəri tərəfindən təsdiq olunur və ona təşkilatın gerbli möhürü vurulur.

Protokol iclasın sədri və katibi tərəfindən imzalanır, onların imzası təşkilatın elmi katibi tərəfindən müvafiq qaydada təsdiq olunur;

13. Dissertasiya şurasının yaradıldığı təşkilatdakı elmi seminarın rəyi (1 nüsxə), həmin rəyin qəbul edildiyi iclasın protokolu (1 nüsxə), resenzentlərin yazılı rəyləri (hər birindən 1 nüsxə) və elmi seminarın gedişinin videoçəkilişi yazılmış kompakt disklər; Elmi seminarın rəyi və protokolu iclasın sədri və katibi tərəfindən imzalanır, onların imzası təşkilatın elmi katibi tərəfindən müvafiq qaydada təsdiq olunur;

14. İştirakətmə vərəqəsi (üzərində təşkilatın möhürü olmalıdır) – 1 nüsxə;

15. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi iddiaçıları üçün ali təhsil haqqında diplomun (xaricdə, o cümlədən MDB ölkələrində təhsil almış şəxslər üçün əlavə olaraq, Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyindən verilmiş ekvivalentlik haqqında şəhadətnamənin) təsdiq edilmiş surəti – 1

nüsxə; Elmlər doktoru elmi dərəcəsi iddiaçıları üçün fəlsəfə doktoru diplomunun (elmi dərəcəsinə xaricdə, o cümlədən MDB ölkələrində almış şəxslər üçün əlavə olaraq, Komissiya tərəfindən verilmiş ekvivalentlik haqqında sənədin – diplomun) təsdiq edilmiş surəti – 1 nüsxə;

16. Dissertasiyanın cildlənmiş birinci nüsxəsi və onun elektron variantı;

17. Dissertasiya mövzusunə dair dərc olunmuş elmi işlərin siyahısı (Əlavə 1.18) - 1 nüsxə;

18. İşdə olan sənədlərin siyahısı (Əlavə 1.19) – 1 nüsxə;

19. Dissertasiya mövzusunə dair dərc olunmuş məqalələr, konfrans materialları və onların elektron surətləri (mündəricat daxil olmaqla), monoqrafiya və kitablar ayrıca qovluqda təqdim edilir. Xaricdə çap olunmuş işlərin dərc olunduğu elmi nəşrlərin əslə təqdim edilməlidir.

Elmi nəşrlərin əslə olmadığıda məqalənin surətinə nəşrin internet saytının dəqiq ünvanını əks etdirən yazılı məlumat əlavə edilməlidir və bu internet ünvanı elmi işlərin siyahısında göstərilməlidir;

20. Dissertasiya müdafiəsinin gedişinin videoçəkilişi yazılmış kompakt disklər. Göstərilən sənədlər AAK-a kağıztikiləndə göndərilir. Kağıztikilənin iç üzünə zərf yapışdırılır ki, buraya iddiaçı tərəfindən imzalanmış qeydiyyat-uçot vərəqi (Əlavə 1.15), şuranın sədri tərəfindən təsdiq olunmuş və gerbli möhür vurulmuş qeydiyyat vərəqi (Əlavə 1.16), onların elektron informasiya daşıyıcısı, dissertasiyanın avtoreferatı (4 nüsxə) və onun elektron variantı, iddiaçının şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti

qoyulur. Səsvərmənin nəticələri mənfə olduqda dissertasiya şurası müdafiədən

sonra bir ay ərzində AAK-a təşkilatın blankında çap olunub, dissertasiya şurası sədrinin imzalıdığı qoşma məktub göndərir ki, buna imtina edilmiş dissertasiyanın qeydiyyat vərəqi (2 nüsxə), habelə dissertasiya və avtoreferat (hər birindən bir nüsxə), dissertasiya şurası iclasının şuranın sədri və elmi katibi tərəfindən imzalanmış stenoqramı əlavə olunur.

**2.11. Elmlər doktoru və fəlsəfə doktoru
dissertasiyalarının müdafiəsinin təşkil edilməsi üçün
Ali Attestasiya Komissiyasına təqdim edilən
sənədlərin**

S İ Y A H I S I

1. Dissertasiya işinin yerinə yetirildiyi təşkilatın blankında yazılan və onun rəhbəri tərəfindən imzalanan qoşma məktub;
2. İş yerində təsdiq edilmiş, üzərində fotosəkil olan kadrların şəxsi uçot vərəqi -1 nüsxə;
3. İddiaçının iş yerindən verilmiş, təşkilatın rəhbəri tərəfindən imzalanmış, tarix qoyulub, gerbli möhürlə təsdiq olunmuş xasiyyətnamə -1 nüsxə;

4. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi iddiaçıları üçün Ali təhsil haqqında diplomun (xaricdə, o cümlədən MDB ölkələrində təhsil almış şəxslər üçün əlavə olaraq, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyindən verilmiş ekvivalentlik haqqında şəhadətnamənin) təsdiq edilmiş surəti -1nüsxə; Elmlər doktoru elmi dərəcəsi iddiaçıları üçün fəlsəfə doktoru diplomunun, (elmi dərəcəsinə xaricdə, o cümlədən MDB ölkələrində almış şəxslər üçün əlavə olaraq, Komissiya tərəfindən verilmiş ekvivalentlik haqqında sənədin-diplomun) təsdiq edilmiş surəti -1 nüsxə;

5. Dissertasiya mövzusunun, elmi rəhbərin (elmi məsləhətçinin) təsdiq olunması haqqında protokoldan çıxarış, dissertasiya mövzusunun müvafiq elm sahəsi üzrə problem şurasında qeydə alınması haqqında protokoldan çıxarış- 1 nüsxə.

6. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün doktorluq imtahanlarının verilməsi haqqında vəsiqə; Fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru (fəlsəfə doktoru dissertasiyasının müdafiə olunduğu elm sahəsi ilə eyni olmadıqda) elmi dərəcəsi iddiaçısının dissertasiyanın profili üzrə ali təhsili olmadıqda həmin elm sahəsinin ümumelmi əsaslarından əlavə doktorluq imtahanının verilməsi haqqında vəsiqə-1 nüsxə; Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi iddiaçısının pedaqoji stajı haqqında arayış-1 nüsxə;

7. Dissertasiya işinin yerinə yetirildiyi və ya iddiaçının təhkim olduğu təşkilatın rəyi və rəyin qəbul edildiyi iclasın protokolu -1 nüsxə rəyçilərin yazılı rəyləri, dissertasiya işinin ilkin müzakirəsinin gedişinin videoçəkilişi yazılmış kompakt disklər. Təşkilatın rəyi kafedra (laboratoriya, bölmə, şöbə) iclasının və ya seminarının protokolundan çıxarış şəklində tərtib edilir, təşkilatın rəhbəri tərəfindən təsdiq olunur və ona təşkilatın gerbli möhürü vurulur.

Protokol iclasın sədri və katibi tərəfindən imzalanır, onların imzası təşkilatın elmi katibi tərəfindən müvafiq qaydada təsdiq olunur.

8. Elmi rəhbərin (məsləhətçinin) rəyi;

9. Dissertasiya mövzusunə dair dərc olunmuş elmi işlərin siyahısı (Əlavə 1.18) - 1 nüsxə;

10. Dissertasiya mövzusu üzrə dərc olunmuş elmi əsərlərin surətləri (monoqrafiya və xarici jurnalların özü əlavə olunur);

11. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi iddiaçıları üçün fəlsəfə doktoru dissertasiya işinin cildlənmiş nüsxəsi və avtoreferatın əlyazması -1 nüsxə;

Elmlər doktoru elmi dərəcəsi iddiaçıları üçün elmlər doktoru və fəlsəfə doktoru dissertasiya işlərinin cildlənmiş nüsxələri, fəlsəfə doktoru dissertasiyasının avtoreferatı və elmlər

doktoru dissertasiyasının avtoreferatının əlyazması – hər birindən
1 nüsxə və onların elektron

variantları;

12. Şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti.

**2.12. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA
DİSSERTASIYALARIN ƏSAS NƏTİCƏLƏRİNİN DƏRC
OLUNMASI TÖVSIYƏ EDİLƏN DÖVRİ ELMİ
NƏŞRLƏRİN S İ Y A H I S I (İqtisad elmləri üzrə)**

1. AMEA-nın Məruzələri - AMEA
2. AMEA-nın Xəbərləri. İqtisadiyyat elmləri seriyası AMEA
3. AMEA İqtisadiyyat İnstitutunun Elmi Əsərlər Toplusu
AMEA İqtisadiyyat İnstitutu
4. Azərbaycan Elmi Tədqiqat Kənd Təsərrüfatının
İqtisadiyyatı və Təşkili İnstitutunun Elmi Əsərləri-
Azərbaycan Elmi Tədqiqat Kənd Təsərrüfatının
İqtisadiyyatı və Təşkili İnstitutu
5. Bakı Universitetinin Xəbərləri. Sosial-siyasi elmlər
seriyası Bakı Dövlət Universiteti
6. Naxçıvan Dövlət Universiteti. Elmi Əsərlər. İctimai
elmlər seriyası/ Naxçıvan Dövlət Universiteti

7. Azərbaycan Aqrar Elmi Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi
8. The Journal of Economic Sciences: theory and practice (ingilis dilində)- Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
9. Dirçəliş –XXI əsr Azərbaycan Dövlət Quruculuğu və Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutu
10. AMEA-nın Xəbərləri. Elm və innovasiya seriyası AMEA
11. Audit / Bakı Biznes Universiteti
12. Əmək və Sosial Problemlər Azərbaycan Respublikası/ Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi Əmək və Sosial Problemlər üzrə Elmi Tədqiqat və Tədris Mərkəzi
13. Odlar Yurdu Universitetinin Elmi və Pedaqoji Xəbərləri Odlar Yurdu Universiteti
14. Azərbaycanın Vergi Jurnalı Azərbaycan Vergilər Nazirliyi
15. İpək Yolu / Azərbaycan Universiteti
16. Journal of Qafqaz University. Economics and Administration Qafqaz Universiteti
17. Azərbaycan Neft Təsərrüfatı// Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti
18. AMEA Naxçıvan Bölməsinin Xəbərləri. İctimai və humanitar elmlər seriyası// AMEA Naxçıvan Bölməsi

19. Beynəlxalq hüquq və integrasiya problemləri// Bakı Dövlət Universiteti. Geostrategiya “Kaspi” Geosiyasi Araşdırmalar Mərkəzi
20. Maliyyə və uçot Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi və Redaksiyanın əmək kollektivi
21. Kooperasiya // Azərbaycan Kooperasiya Universiteti
22. Gənc Alimlərin Əsərləri AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti.

Qeyd: Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası Web of Science bazasının (www.thomsonreuters.com) üç sitatgətirmə sistemindən hər hansı birinə daxil olan jurnalları birmənalı şəkildə nüfuzlu xarici elmi jurnallar hesab edir:

- Science Citation Index Expanded (dəqiq, təbiət və texniki elmlər üzrə baza);
- Social Science Citation Index (sosial elmlər üzrə baza);
- Arts and Humanities Citation Index (incəsənət və humanitar elmlər üzrə baza).

2. Gənc tədqiqatçıların AMEA və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən təşkil olunmuş respublika elmi konfranslarının materialları.

3. Beynəlxalq və respublika miqyaslı simpozium, elmi konfrans və digər mühüm elmi tədbirlərin materialları.

Dövri elmi nəşrin redaksiyasına doktorant və dissertantlardan həmin elmi nəşrdə məqalələrin dərc olunması üçün rüsum alınmasına icazə verilmir (Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövri elmi nəşrlər qarşısında qoyulan tələblər).

2.13. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA ELMİ VƏ ELMİ-PEDAQOJİ İŞÇİLƏRƏ ELMİ DƏRƏCƏLƏRİN VERİLMƏSİ ÜZRƏ İXTİSASLARIN NOMENKLATURASI (53- İQTİSAD ELMLƏRİ)

5301.01 Daxili fiskal siyasət və dövlət maliyyəsi - iqtisad

5302.01 Ekonometriya iqtisad, riyaziyyat

5303.01 Mühasibat uçotu iqtisad

5304.01 İqtisadi fəaliyyət növləri iqtisad

5306.01 Texnoloji innovasiyalar iqtisadiyyatı iqtisad

5307.01 İqtisadi nəzəriyyə iqtisad

5308.01 Ümumi iqtisadiyyat iqtisad

5309.01 Sənayenin təşkili və dövlət siyasəti iqtisad

5310.01 Dünya iqtisadiyyatı iqtisad

5311.01 Müəssisələrin təşkili və idarə olunması iqtisad

5312.01 Sahə iqtisadiyyatı iqtisad, coğrafiya

5313.01 Demografiya iqtisad, coğrafiya, tarix.

III. Elmi adların verilməsi qaydaları

Kafedra üzrə dosent və professor elmi adlarının verilməsi barədə ali təhsil müəssisələrinin elmi şuraları Komissiya qarşısında vəsatət qaldırır. İddiaçılara dosent adı verilməsi üçün vəsatət fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi aldıqdan, xaricdə elmi dərəcə almış şəxslərin diplomları müvafiq qaydada tanındığı və ya bərabər tutulduğu tarixdən iki il sonra, professor elmi adı verilməsi üçün isə elmlər doktoru elmi dərəcəsi aldıqdan, xaricdə elmlər doktoru elmi dərəcəsi almış şəxslərin diplomları müvafiq qaydada tanındığı və ya bərabər tutulduğu tarixdən dörd il sonra, bu Əsasnamənin müvafiq olaraq 41-ci və 43-cü bəndlərinin tələbləri ödənilməyi halda qaldırıla bilər (“Elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsi qaydaları haqqında” Əsasnamə).

Kafedra üzrə dosent və professor elmi adlarının verilməsi barədə ali təhsil müəssisələrinin elmi şuraları Komissiya qarşısında vəsatət qaldırır. İddiaçılara dosent adı verilməsi üçün vəsatət fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi aldıqdan, xaricdə elmi dərəcə almış şəxslərin diplomları müvafiq qaydada

tanındığı və ya bərabər tutulduğu tarixdən iki il sonra, professor elmi adı verilməsi üçün işə elmlər doktoru elmi dərəcəsi aldıqdan, xaricdə elmlər doktoru elmi dərəcəsi almış şəxslərin diplomları müvafiq qaydada tanındığı və ya bərabər tutulduğu tarixdən dörd il sonra, bu Əsasnamənin müvafiq olaraq 41-ci və 43-cü bəndlərinin tələbləri ödənildiyi halda, qaldırıla bilər.

3.1. Kafedra üzrə professor elmi adı

Kafedra üzrə professor elmi adı aşağıdakılara verilir:

Müsabiqə və ya təyinat üzrə kafedra müdiri və ya professor vəzifəsini tutan və ya rektor, prorektor (elmi və tədris işləri üzrə) təyin olunmuş və bu vəzifələrdə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, beş il ali pedaqoji iş stajı olan, yüksək metodiki və elmi səviyyədə mühazirələr oxumuş, müdafiədən sonra dərc olunmuş tədris-metodiki və elmi işləri olan dosent elmi adı almış elmlər doktorlarına.

3.2. Kafedra üzrə dosent elmi adı

Kafedra üzrə dosent elmi adı aşağıdakılara verilir:

kafedra müdiri və ya dosent vəzifəsinə seçilən və ya təyin edilən, yaxud rektor, prorektor (elmi və tədris işləri üzrə), dekan vəzifəsini tutan və həmin vəzifədə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, üç il ali pedaqoji iş stajı, müdafiədən sonra dərc edilmiş

tədris-metodiki və elmi işləri olan fəlsəfə doktorlarına və ya elmlər doktorlarına.

3.3. Elmi adlar verilməsinə dair attestasiya işinə daxil olan və AAK-a göndərilməli sənədlərin S İ Y A H I S I

1. Təşkilatın blankında yazılan və onun rəhbəri tərəfindən imzalanmış qoşma məktub;

2. Kafedra və ya ixtisas üzrə professor (Əlavə 2.2), yaxud dosent (Əlavə 2.3) elmi adı verilməsinə dair arayış – 2 nüsxə;

3. İş yerində təsdiq edilmiş, üzərində fotosəkil olan kadrların şəxsi uçot vərəqi - 1 nüsxə və iddiaçının şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti -1 nüsxə;

4. Elmi və pedaqoji vəzifələrdə işləməsi barədə əmək kitabçasından iş yerində təsdiq edilmiş çıxarış - 1 nüsxə;

5. Ali təhsil müəssisələrində əvəzçilik qaydasında pedaqoji vəzifə tutmaq haqqında əmrdən çıxarış və ya saat hesabı ödəmə şərtilə pedaqoji fəaliyyət haqqında (hər ay üçün tədris yükü göstərilməklə) arayış – 1 nüsxə;

6. İxtisas üzrə professor elmi adının iddiaçıları üçün onun elmi rəhbəri və ya elmi məsləhətçisi olduğu müvafiq elmi dərəcə almış şəxslərin (dissertasiyanın adı, ixtisası və elmi dərəcə verildiyi il göstərilməklə) elmi şüaranın elmi katibi tərəfindən imzalanmış və möhürlə təsdiq olunmuş siyahısı – 1 nüsxə;

7. İddiaçının elmi-pedaqoji, istehsalat fəaliyyətinə dair onun iş yerindən verilmiş, təşkilatın rəhbəri tərəfindən imzalanmış, tarix qoyulub, gerbli möhürlə təsdiq olunmuş xasiyyətnamə – 1 nüsxə; İddiaçı elmi ad almağa əsas iş yerindən təqdim edilmədikdə, onu elmi ad almağa təqdim edən təşkilatdan verilmiş xasiyyətnamə ilə yanaşı, əsas iş yerindən verilmiş xasiyyətnamə də təqdim olunmalıdır;

8. Elmlər doktoru (professor və dosent elmi adının iddiaçıları üçün) və ya fəlsəfə doktoru (dosent elmi adının iddiaçıları üçün) diplomunun təsdiq olunmuş surəti - 1 nüsxə; Elmi dərəcə başqa ölkədə verildiyi halda müvafiq qaydada təsdiq olunmuş ekvivalentlik haqqında sənədin surəti;

9. Müstəsna hal kimi verilən elmi adların iddiaçıları əlavə təsdiqləyici sənədləri təqdim etməlidirlər;

10. İddiaçının dərc olunmuş elmi və tədris - metodiki işlərinin onun iş yerində təsdiq olunmuş siyahısı, onların surəti və elektron surətləri, monoqrafiya və tədris-metodiki işlərin əsli təqdim edilir.– 1 nüsxə; Dərslik, dərs vəsaiti və digər tədris-

metodiki vəsaitin çap olunması üçün qrif verilməsinə dair bu sahədə müvafiq səlahiyyətli təşkilatın müvafiq əmrinin təsdiq olunmuş surəti.

11. Qeydiyyat-uçot vərəqi– 1 nüsxə;

12. Attestasiya işində olan sənədlərin siyahısı– 1 nüsxə.
Elmi ad verilməsinə dair bütün sənədlər AAK-a kağız tikiləndə göndərməlidir. İddiaçının attestasiya işinin təşkilatda saxlanılan ikinci nüsxəsinə yuxarıda qeyd edilən sənədlərin surətindən başqa səsvermə zamanı

istifadə olunan bülletenlər və hesablayıcı komissiyanın müvafiq formada tərtib olunmuş protokolu əlavə olunur.

IV. Tədris vəsaitlərinə nəşr hüququ (qrif) verilməsi

Ölkədə elmin vəziyyətinin ən önəmli göstəricilərindən biri də keyfiyyətli elmi nəşrlərin yayımıdır. Qloballaşma mühitində humanitar və ictimai elmlər sahəsində yeni vəzifələr müəyyənləşdirilir. Yeni elmi istiqamətlərin sayının artımına paralel elmi-periodik nəşrlərin sayında da yüksəliş müşahidə olunur və bu yüksəlişə cavab olaraq müəllif, resenzent və jurnal redaktorları qarşısında ciddi tələb və məsuliyyət qoyulur.

Bu məqsədlə bizim təşəbbüsümüzlə ilk dəfə 3 dekabr 2009-cu il tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasında – XXI əsrdə elmi-periodik nəşrlərdə məqalə yayımlanması prosesi, resenzent və redaksiya mövqeyini müzakirə etmək, xarici təcrübədə əldə edilən bilik və məlumatları paylaşmaq, xüsusilə də gənc alimlərin elmi fəaliyyətini stimullaşdırmaq və onların fundamental elmi tədqiqatlarının daxildə və xaricdə nüfuzlu jurnallarda, nəşriyyatlarda çap edilməsi üçün nə etməli suallarına cavab olaraq «Elmi nəşrlərin ekspert qiymətləndirilmə modeli: müəllif, resenzent və jurnal redaksiyasının mövqeyi» mövzusunda dəyirmi masa keçirilmiş və bu sahədə görülməsi gərək olan çox geniş təkliflər paketi hazırlanmışdır. Elmi məqalənin IMRAD (Introduction – giriş, methods – metod, Results – nəticələr və discussion – müzakirə) sistemində hazırlanması gərəkdir¹.

Azərbaycanda nəşr olunan elmi jurnallar qərb jurnallarının nəşr siyasətinin əsası qəbul edilən IMRAD modelini yayım siyasətində tətbiq etməlidir. IMRAD modeli qoyulan suallara verilən doğru cavabdır. Yəni birinci sualda hansı problem

¹ Z.F.Məmmədov. Elmi nəşrlərin ekspert qiymətləndirilmə modeli // 3 dekabr 2009-cu il tarixdə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasında keçirilən dəyirmi masanın moderatoru və məruzəçi.

araşdırılır? Cavab: introduction – giriş; ikinci sual: problem necə araşdırıldı? Cavab: elmi metod və üsullarla; üçüncü sual: araşdırma prosesində nə tapıldı? Cavab: results – nəticə; dördüncü sual: bunlar nə mənə verir? Cavab: discussion – müzakirə. Beləliklə, jurnalın əsas məqsədi yeni biliyə əsaslanan bilikləri istehsal etmək olmalıdır.

Lakin elmi nəşrlərin qiymətləndirmə sistemi və müvafiq meyarlar dünya elmi tərəfindən, xüsusilə də ISO (ABŞ-da Institute for Scientific Information), Rusiyada Ali Attestasiya Komissiyasının elmi nəticələrinin dərc olunması qəbul etdiyi elm, nəşrlər və Rusiya İstinad İndeks İnstitutu.Azərbaycan Respublikasında Tədris vəsaitlərinə nəşr hüququ (qrif) verilməsi QaydalarınıAzərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi təsbit edir.

Azərbaycan Respublikasının təhsil nazirinin 17 dekabr tarixli, 927 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir. Tədris vəsaitləri (dərslük, dərs vəsaitləri, metodiki rəhbərlik və göstərişlərə) fənn kurikulumları(programları) əsasında hazırlanır.

Ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin kurikulumlarıisəAzərbaycan RespublikasıNazirlər Kabinetinin 23 aprel 2010-cu il tarixli 75 nömrəli qərarilə təsdiq edilmiş“Ali təhsil pilləsinin dövlət standartıvəprogramı” əsasında hazırlanır.

Tədris vəsaitləri dövlət standartları əsasında yaradılır. Fənn kurikulumları (fənn proqramları) Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq olunan tədris vəsaitlərinə aid edilir.

Nəşr hüququ (qrif) verilməsi qaydası

Tədris vəsaitlərinə qrif verilməsi üçün aşağıdakı sənədlər Təhsil Nazirliyinə təqdim olunmalıdır:

1. tədris vəsaitinin əlyazması;
2. birbaşa müəllif (müəllif kollektivi) tərəfindən təqdim edilmişhəllər istisna olmaqla əlyazmasının müzakirəolunduğu fənn birləşməkomissiyası, kafedra və fakültə elmi şuralarının qərarları;
3. əlyazmasına verilmiş 2 müsbət mütəxəssis rəyi (müəssisədaxili vəkənar);
4. əlyazması təhsil müəssisəsi tərəfindən təqdim olunursa, müvafiq müşayiət məktubu, fərdi qaydada təqdim olunursa, müəllifin (müəllif kollektivinin) ərizəsi;
5. əlyazmasında başqa əsərlərdən və mənbələrdən qeyri-qanuni istifadə hallarına yol verilməməsi barədəmüəllifin (müəllif kollektivinin) notarial qaydada təsdiq olunmuş ərizəsi.

Təhsil müəssisəsindən daxil olan tədris vəsaitinin fənn kurikulumuna (proqramına) uyğunluğu, tədris saatlarına nisbəti, elmi-metodik səviyyəsi vəs. məsələlərinin yoxlanılması üçün

Nazirliyin aidiyyəti şöbəsi onu EMŞ-nın uyğun bölməsinin ekspertizasına göndərə bilər.

Birbaşa müəllif (müəllif kollektivi) tərəfindən təqdim edilmiş və ya bu Qaydaların 2.3-cü bəndində göstərilən əlyazmaların EMŞ-nın uyğun bölməsində ekspertizası tərəflər arasında bağlanmış müqavilə əsasında aparılır. EMŞ-nın müvafiq bölməsi əlyazmanı müsbət qiymətləndirməzsə, yaxud yenidən işlənilməyə qaytararsa, bu barədə qərarını yazılı şəkildə əsaslandıraraq Nazirliyin aidiyyəti şöbəsinə qaytarır.

Mənfi rəylə geri qaytarılmış əlyazma müəllif tərəfindən işlənilərək nəşr hüququ (qrif) alınması üçün yenidən təqdim oluna bilər.

EMŞ-nın müzakirələrində bölmə üzvləri ilə müəllif arasında fikir müxtəlifliyi yarandıqda əlyazma gizli rəyə göndərilə bilər. Tədris vəsaitinə qrif verildikdən sonra onun müəllif hüquqlarının pozulması yolu ilə hazırlandığını təsdiq edən hallar müəyyən edildiyi təqdirdə, Təhsil Nazirliyi qrifi ləğv edir və həmin qriflə əlaqədar əldə edilən üstünlüklərinin ləğvi barədə müvafiq orqanlar qarşısında məsələ qaldırır.

UNEC –də Tədris vəsaitlərinə nəşr hüququnun (qrif) verilməsi məsələləri

Ali təhsili müəssisələrinin kurikulumları Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 23 aprel 2010-cu il tarixli 75 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Ali təhsil pilləsinin dövlət standartı və proqramı” əsasında hazırlanır.

Ali təhsili müəssisələrində fənn proqramları müvafiq fənn birləşmə komissiyalarında və ya kafedralarda tədris planına Tədris vəsaitləri fənn kurikulumları (proqramları) əsasında hazırlanır.

Tədris vəsaitləri isə fənn proqramları əsasında hazırlanır.

Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin 08.12.2015-ci il tarixli, 1108 nömrəli əmri ilə “tədris vəsaitlərinin tənzimlənməsi məsələləri”ndə ali təhsil pilləsinin bütün səviyyələrinin hər bir ixtisasının Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş təhsil proqramlarında göstərilən fənlər üzrə proqramlar və dərsliklər nəşr hüququnun (qıf) verilməsi Təhsil Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilməsi haqqında müddəa öz əksinin tapdı. Lakin, Ali təhsil müəssisələri tərəfindən tədris planlarına daxil edilən fənlər üzrə proqramları və dərslikləri, eləcə də bütün dərs və digər metodik vəsaitləri ixtisasların təhsil proqramlarında göstərilən kompetensiyalara uyğun hazırlayıb özləri təsdiq edilməsi mövzusunda səlahiyyətlər verildi. Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin 08.12.2015-ci il tarixli, 1108 nömrəli əmrinin icrası iləəlaqədar, UNEC rektoru

prof.Ə.C.Muradov tədris vəsaitlərinə nəşr hüququnun (qrif) verilməsi məsələlərinin tənzimlənməsi haqqında Tədris vəsaitlərinə nəşr hüququnun (qrif) verilməsi məsələlərinin tənzimlənməsi haqqında 10/01/2016 ci il tarixində əmr imzaladı.

Rektorun əmrində - Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş təhsil proqramlarında göstərilən fənlər üzrə proqramlar və dərsliklərə nəşr hüququnun (qrif) verilməsi üçün aşağıdakılar qeyd olunur:

1) Tədris vəsaitinin əlyazması müəllifin (müəlliflər kollektivinin) ərizəsi ilə birlikdə UNEC-in Elm şöbəsinə təqdim edilsin;

2) UNEC-in Elm şöbəsi həmin sənədləri araşdırdıqdan sonra növbəti prosedur mərhələsi üçün Tədris-Metodiki Şuranın sədri qarşısında vəsatət qaldırsın;

3) Tədris-Metodiki Şuranın sədrinin dərkənarı ilə həmin sənədlər baxılmaq üçün Tədris-Metodiki Şuranın tərkibindən yaradılmış müvafiq komissiyalara göndərilsin;

4) Tədris-Metodiki Şuranın tərkibindən yaradılmış müvafiq komissiyanın müsbət rəyindən sonra tədris vəsaitinin əlyazması müəyyənedici sənədlərlə birlikdə Tədris-Metodiki Şuranın katibliyinə göndərilsin;

5) Tədris-Metodiki Şurada tədris vəsaitlərinin nəşr olunması haqqında qərar qəbul edildikdən sonra tədris vəsaitinin əlyazması müşaiyyətedici sənədlərlə birlikdə (Tədris-Metodiki Şuranın iclasının protokolundan çıxarış əlavə olunmaqla) Təhsil Nazirliyinə təqdim olunsun;

6) Tədris vəsaitinin əlyazması Təhsil Nazirliyinə fərdi qaydada təqdim olunduqda Tədris-Metodiki Şura tərəfindən verilməli olan müvafiq sənədlər tələb olunmasın. Bu zaman müəllif (müəlliflər kollektivi) tədris vəsaitinin əlyazmasını müvafiq qaydalara uyğun olaraq, Təhsil Nazirliyinə təqdim etsin.

Tədris vəsaitin əlyaması üçün verilən rəylərin təhlili göstərir ki, bu sahədə vahid yazılış qaydası mövcud deyildir. Rektorun göstərişi ilə, elm şöbəsi tərəfindən “ Tədris vəsaitin əlyaması üçün təqdim olunan rəy forması” hazırlanmışdır.

Rəydə aşağıdakı çıxış məlumatlar öz əksini tapmalıdır: Tədris vəsaitinin adı; Müəllifin soyadı, adı, atasının adı (müəlliflər); elmi dərəcəsi, elmi adı; struktur bölmənin adı və vəzifəsi ; Tədris vəsaitinin hazırlığının təhsil proqramına və tədris planına uyğunluğu haqqında, ixtisas və təhsil səviyyəsində istifadəsini göstərilməklə.

Rəyin Məzmun bölməsində aşağıdakı suallara cavablar öz əksini tapmalıdır:

1. Tədris vəsaitinin quruluşu və məzmunu haqqında təhlil və qiymətləndirmə.

2. Tədris vəsaitinin hazırlığının təhsil proqramına və tədris planına uyğunluğu haqqında, ixtisas və təhsil səviyyəsində istifadəsinin təhlili .

3. Əlyazmanın bundan öncə hazırlanmış vəsaitlərdən fərqliliyi və onun üstünlük səviyyəsi.

4. Əlyazmanın elmi məzmun səviyyəsi.

5. Tədris vəsaitində əhatə olunan praktiki suallar və məsələlər və onları aktuallığı.

6. Materialın metodik şərh səviyyəsi, onun müasir tədris texnologiyasında istifadə ölçüsü.

7. Qrif verilməsinin məqsədəuyguluğu (qeyri məqsədəuyguluğu).

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının Bülleteni, Bakı: “Elm”, 2013, 176 səh.

2. Elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsi qaydaları haqqında Əsasnamə // Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 21 fevral tarixli 857 №-li Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, 2008-ci il 5 iyun tarixli 769 №-li və 2011-ci il 15 fevral tarixli 381 №-li Fərmanları ilə əlavələr və dəyişikliklər edilmişdir.

3. Dissertasiya Şuraları Haqqında Əsasnamə //Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası rəyasət heyətinin 2003-cü il 02 may tarixli (protokol № 05-R) qərarı ilə təsdiq edilmiş, 2009-cu il 06 fevral tarixli (protokol №02-R), 2011-ci il 04 mart tarixli (protokol №05-R) və 2012-ci il 04 may tarixli (protokol №07-R) qərarları ilə əlavə və dəyişikliklər edilmişdir.

4. Doktoranturaların yaradılması və doktoranturaya qəbul qaydaları(Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il 01 iyul tarixli 129 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir)

5. Azərbaycan Respublikasının təhsil nazirinin 17 dekabr tarixli, 927 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir. Tədris vəsaitlərinə nəşr hüququ (qrif) verilməsi Qaydaları

6. Abbasbəyli M.A. Ali təhsil müəssisələrinin hüquqi bazası // Qanun, 2011, 01 (201).- s. 3-17

7. Zahid Fərrux Məmmədov. Modern ali məktəb: məqsədlər, vəzifələr, problemlər və perspektivlər // Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin Elmi Xəbərləri Yanvar-Mart 2014.

Mündəriciat

I. Doktoranturaların yaradılması və doktoranturaya qəbul qaydaları

Ümumi müddəalar

1.1. Doktoranturaya qəbul

1.2. Dissertasiya mövzuları və elmi rəhbərlər haqqında qərar

1.3. Doktorant təhsil müddətində hansı işləri görməli

1.4. Doktorantların attestasiyası

1.5. Doktorantların mükafatlandırılması və elmi-pedaqoji işlərə cəlb olunması

1.6. Elmlər doktoru hazırlığı üzrə doktorantura

1.7. Doktoranturada elmi və elmi-pedaqoji kadrların məqsədli hazırlığı

1.7. Dissertantlıq yolu ilə yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması

II. Elmi dərəcələrin verilməsi qaydaları

2.1. Elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş elmlər doktoru dissertasiya işlərinə qoyulan tələblər

2.2. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş dissertasiya işlərinə qoyulan tələblər

2.3. Dissertasiyaların əsas elmi nəticələrinin nəşri

- 2.4. Dissertasiya işinin ilkin müzakirəsi
- 2.5. Dissertasiya işinə rəy
- 2.6. Dissertasiyaların tərtibi qaydaları
- 2.7. Dissertasiyasının avtoreferatı
- 2.8. Dissertasiya şuralarının tərkibi
- 2.9. Elmi dərəcə iddiaçısının dissertasiya şurasına təqdim etməli olduğu sənədlərin siyahısı
- 2.10. Elmi dərəcələr verilməsinə dair attestasiya işinin birinci nüsxəsində Ali Attestasiya Komissiyasına təqdim edilməli olan sənədlərin (Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında AAK rəyasət heyətinin 2011-ci il 04 mart tarixli (protokol № 05-R) və 2012-ci il 04 may tarixli (protokol № 07-R) qərarları ilə edilmiş əlavə və dəyişikliklərlə) siyahısı
- 2.11. Elmlər doktoru və fəlsəfə doktoru dissertasiyalarının müdafiəsinin təşkil edilməsi üçün Ali Attestasiya Komissiyasına təqdim edilən sənədlərin siyahısı
- 2.12. Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövrü elmi nəşrlərin siyahısı (İqtisad elmləri üzrə)
- 2.13. Azərbaycan Respublikasında elmi və elmi-pedaqoji işçilərə elmi dərəcələrin verilməsi üzrə ixtisasların Nomenklaturası (53- (İqtisad elmləri üzrə)

III. ELMİ ADLARIN VERİLMƏSİ QAYDALARI

- 3.1. Kafedra üzrə professor elmi adı
- 3.2. Kafedra üzrə dosent elmi adı
- 3.3. Elmi adlar verilməsinə dair attestasiya işinə daxil olan və AAK-a göndərməli sənədlərin siyahısı

IV. Tədris vəsaitlərinə nəşr hüququ (qrif) verilməsi Qaydaları

Formatı 60x84 ^{1/16}. Həcmi 2,75 ç.v.
Çapa tövsiyyə olunub: “__” _____ 2016
Sayı 50. Ofset kağızı N1.

“RS Poliqraf” MMC-nin mətbəəsində

hazır diapozitivlərdən çap olunmuşdur.